

Viranomaisen		Kokouspäivämäärä	Sivu
VESANNON KUNTA			
Kunnanhallitus	79 §	25.02.2013	94
Kunnanvaltuusto	37 §	04.03.2013	43

LAUSUNNON ANTAMINEN KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

Khall 79 § Valtiovarainministeriön Kunta- ja aluehallinto-osaston lausuntopyyntö 22.11.2012 VM162:00/2011:

”Lausuntopyyntö kuntarakennelakiluonnoksesta

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Osana kuntauudistusta hallitus käynnisti syksyllä 2011 hallitusohjelman mukaisen koko maan kattavan selvityksen kullekin alueelle tarkoituksenmukaisesta kunta- ja palvelurakenteesta. Kunnallishallinnon rakenne -työryhmän selvitys Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne (valtiovarainministeriön julkaisuja 5a/2012 ja 5b/2012) valmistui helmikuussa 2012.

Valtiovarainministeriö asetti helmikuussa 2012 kuntarakennelakia valmistelevan työryhmän, jonka tehtävänä oli seurata ja arvioida kunta- ja palvelurakenneselvityksestä saatavaa palautetta ja sen pohjalta laatia yhteenveto alue- ja kuulemiskierroksesta sekä tehdä uudistuksen vaikutusarviointi ja laatia tarkennettu esitys uudistuksen kriteereistä ja toteuttamistavoista. Lisäksi työryhmän tuli valmistella luonnos hallituksen esityksestä kuntauudistusta ohjaavaksi rakennelaksi. Hallitus linjasi kuntauudistuksen etenemistä iltakoulussaan 5.6.2012 sekä antoi seuraavana päivänä tiedonannon eduskunnalle kuntauudistuksen etenemisestä (VNT 2/2012 vp). Hallitus antoi linjauksissaan määrittelemiensä tarkastelunäkökulmien perusteella tarkempien uudistuksen kriteerien valmistelun rakennelakia valmistelevan työryhmän tehtäväksi. Työryhmän valmistelemaat tarkemmat kriteerit vahvistettiin hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä 27.6.2012.

Nyt kyseessä oleva kuntarakennelakiluonnos on valmisteltu hallituksen linjausten pohjalta. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä kuntajakolakia, ja samalla lain nimike muutettaisiin sen sisältöä paremmin kuvaavaksi kuntarakennelaksi. Lakiin lisättäisiin säännökset kuntien selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista ja niistä poikkeamisesta sekä muutettaisiin kuntien yhdistymisen taloudellista tukea koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan kielilain muuttamista eräiltä osin.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministerityöryhmä on linjannut palvelurakenneluudistuksen jatkoa 15.11.2012.”

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista (ml. poikkeuspennnoista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämisestä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustusten ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Viranomainen		Kokouspäivämäärä	Sivu
VESANNON KUNTA			
Kunnanhallitus	79 §	25.02.2013	95
Kunnanvaltuusto	37 §	04.03.2013	44

Khall 79 § Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 7.3.2013 mennessä sähköpostitse osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi.

Lausuntoa on käsitelty 8.2.2013 Keiteleellä pidetyssä Nilakan alueen kunnanjohtajapalaverissa ja kunnanhallituksen seminaarissa 18.2.2013.
(valm. kjoht. PL)

Kunnanjohtajan päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää valtuustolle hyväksyttäväksi lausunnon kuntarakennelakiluonnoksesta **liitteen n:o 8** mukaisesti.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Kvalt 37 § **Liitteenä n:o 3** lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta.

Päätös:

Kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti kunnanhallituksen esityksen muutoin, paitsi lausunnon viimeinen lause korjataan kuuluvaksi:

”Vesannon kunnanvaltuusto esittää, että vähintään kuntarakennelain määräaika kuntaliitospäätösten tekemisestä 1.4.2014 mennessä siirretään vuoden 2014 loppuun.”

Lisätiedot: Kunnanjohtaja Pasi Lievonen, puh. 0500 673568, pasi.lievonen@vesanto.fi

VESANNON KUNNAN LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

1. SELVITYSVELVOLLISUUDESTA, SELVITYSPERUSTEISTA (ML. POIKKEUSPERUSTEISTA) JA SELVITYSVELVOLLISUUDEN SISÄLLÖSTÄ:

Uutta kuntarakennelakia ei tarvita. Koska pakkoliitoksia ei tulla tekemään, jo nykyinen kuntajakolaki mahdollistaa selvitysten ja liitosten tekemisen joustavasti ja vapaaehtoisesti. Uuden lain kriteerit rajoittavat vapautta selvityskumppaneiden valinnassa ja ohjaavat epätarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin. Mahdollisten liitosselvitysten tulee perustua kuntien vapaaehtoisin päätöksiin, omiin lähtökohtiin ja paikallisiin olosuhteisiin ilman kaavamaisesti ohjaavia kriteerejä tai poikkeamislupia. Lakiesitys keskittyy lähinnä pelkkään kuntien lukumäärän kaavamaiseen vähentämiseen eikä palvelujen saatavuutta, laadun parantamista tai paikallista demokratiaa huomioida riittävästi.

Käsillä olevassa lakiluonnoksessa esitetyt selvitysperusteet perustuvat kaupunkiseutujen ja niiden kehyskuntien kuntarakenteen ongelmiin. Kaupunkikeskuksien ja niiden työssäkäyntialueen ulkopuolella sijaitsevien pienten maaseutukuntien liitosselvitysvolvollisuutta koskien 20 000 asukkaan väestöpohjavaatimus tulee poistaa. Se johtaa alueellisesti valtaviin yksiköiden syntyyn ja heikentää paikallista demokratiaa ja lähipalveluiden saatavuutta. Erityisesti harvaan asutulla seudulla voidaan muodostaa elinvoimaisia kuntia huomattavasti pienemmälläkin väestöpohjalla. Jonkinasteisia synergiaetuja voidaan saavuttaa yhdyskuntarakenteen yhteisellä kehittämisellä myös harvaan asutulla maaseudulla. Harvan asutuksen määritelmää pitää tarkentaa vastaamaan paremmin nykyistä todellisuutta. Vähintään noin 50 lapsen ikäluokka ei takaa laadukasta opetusta vaan opettajien pätevyys on ratkaisevaa.

Ennen selvitysvolvollisuuden asettamista, kunnille olisi tullut antaa riittävästi tietoa muista meneillään olevista lainsäädännön uudistuksista. Valtionosuusjärjestelmän ja kuntalain kokonaisuudistus sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistamislinjaukset ovat tässä vaiheessa täysin epäselviä ja jäsentymättömiä.

2. ESITYKSEN SISÄLTÄMISTÄ MÄÄRÄAJOISTA JA MENETTELYISTÄ

Kuntien kuuleminen lakia säädettäessä on myönteistä. Kuulemisen tulee olla aitoa ja kuntien esittämät mielipiteet on otettava huomioon. Lakiluonnoksessa esitetyt määräajat ovat liian tiukkoja. Vesannon kunta pitää välttämättömänä, että lain voimaanastumisen aikataulua jatketaan vuoden 2014 alkupuolelle asti, kunnes muut päätöksentekoon vaikuttavat seikat selviävät. Riittävän perusteellisen yhdistymiselvityksen tekeminen ei onnistu muutamassa kuukaudessa, joten selvityksien tekemiseen on annettava huomattavasti enemmän aikaa kuin lakiesityksessä esitetään. Selvityksensä aiheutuneet kustannukset valtion on korvattava kunnille. Kuntien vahvaa itsehallintoa on kunnioitettava. Emme hyväksy pakkoliitoksia.

3. VALTIONEUVOSTON TOIMIVALLASTA PÄÄTTÄÄ KUNTAJAON MUUTTAMISESTA

Vesannon kunta pitää myönteisenä, että esityksessä ei laajenneta yleistä valtioneuvoston toimivaltaa nykyisestä. Kriisikuntien arviointimenettelyyn kytketty toimivalta päättää yhdistymisestä on mahdollista, mutta ei toivottavaa.

4. YHDISTYMISAVUSTUKSIEN EHDOSTA JA MÄÄRÄSTÄ

Vapaaehtoisten kuntaliitosten tukeminen yhdistymisavustuksin on perusteltua. Yhdistymisavustusten saamista ei tule kytkeä 20 000 asukkaan väestöpohjaan eikä siitä haettavaan poikkeukseen. Olennaisinta pienten kuntien monikuntaliitoksissa on ohjata tuki uusien palvelurakenteiden muodostamiseen esimerkiksi siten, että maksetaan ylimääräistä valtionosuutta 200 euroa/asukas/vuosi viiden vuoden ajan. Valtionosuuksien säilyminen vähintään liitosta edeltävällä tasolla tulee varmistaa riittävän siirtymäkauden ajan. Samaan aikaan tekeillä oleva valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistus vaikeuttaa taloudellisten kriteerien ja avustusten merkityksen hahmottamista. Vesannon kunta vastustaa yhdistymisavustusten rahoittamista kuntien muista, jo olemassa olevista, valtionosuuksista.

5. SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TEHTÄVIEN TURVAAMISESTA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON PALVELURAKENNETTA KOSKEVIEN LINJAUSTEN MUKAISESTI

Kuntien kannalta keskeisin tulevaisuuden kysymys on sosiaali- ja terveystalouden järjestämisen ja tuottamisvastuun määrittely. Se on kuntarakennemuutostakin tärkeämpää. Sosiaali- ja terveystalouden järjestämiseen tarvitaan erilaisia vaihtoehtoja. Sosiaalitoimen, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraatio ei voi toteutua vahvaan peruskuntaan perustuvalla mallilla, vaan tarvitaan kuntien yhteisiä, riittävän laajapohjaisia SOTE-alueita.

Pohjois-Savossa esimerkiksi nykyinen sairaanhoitopiiri muodostaa väestöpohjaltaan riittävän laajan alueen SOTE-palveluiden järjestämiseksi. Käytössämme jo nyt oleva malli, jossa sairaanhoitopiirin alainen Kysteri-liikelaitos tuottaa perusterveydenhuollon ja tulevaisuudessa (1.1.2015 alkaen) myös sosiaalitoimen palvelut, mahdollistaa SOTE-uudistuksen tavoitteiden toteutumisen. Oleellista on varmistaa demokraattisen päätöksenteon ja ohjauksen toteutuminen SOTE-järjestämisorganisaatiossa. Paikallisilla palveluiden tuotantoyksiköillä turvataan tasavertaiset lähipalvelut.

Kuntien suurimmat talousongelmat aiheutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon jatkuvasti kasvavista kustannuksista. Ei ole perusteltua muuttaa kuntarakennetta ennen kuin on olemassa selvät päätökset ja näkemys siitä miten sosiaali- ja terveydenhuollon rakenne, valtionosuusuudistus ja kuntien tehtävät on määritelty. Tällä hetkellä kokonaisuuden valmistelu on liian keskeneräinen ja uudistusten hahmottaminen vaikeaa.

Vesannon kunnanvaltuusto esittää, että vähintään kuntarakennelain määräaika kuntaliitospäätösten tekemisestä 1.4.2014 mennessä siirretään vuoden 2014 loppuun.